

Nicaragua no pot oblidar el Mitch

La diferència entre abans i després de l'huracà Mitch a Nicaragua és la misèria del país, ara molt més accentuada. L'ajuda exterior hi apareix com l'única esperança de poder emprendre la reconstrucció.

TONI LÓPEZ

Restes del pont de la carretera Panamericana que creua el rio Gallo. Les inundacions han destruït les infraestructures més importants del país.

La pluja va parar fa quatre mesos, però el poble nicaragüenc continua en ple malson, ara amb la necessitat de reconstruir el país a contra rellotge, abans de l'hivern. L'huracà que va escombrar Centreamèrica a final d'octubre no ha fet sinó confirmar la pobresa insultant que ja hi havia a Nicaragua i accentuar una situació de desastre social, d'improvisació i desestructura. La desesperança i la frustració són trets comuns d'una gent resignada a rebre cops duríssims, sense haver vist el compliment del somni de la revolució. L'ajuda exterior és l'única sortida que tenen per sortir-se'n.

La fe en els germans de l'altra banda de l'Atlàntic és il·limitada. "Confiant en Déu i en vostès, tirarem endavant" és un dels missatges més repetits a les comunitats devastades pel Mitch quan reben la visita dels *cheles* (blancs) amb els dòlars de la cooperació a la butxaca. Els episodis de col·laboració de segell europeu durant l'emergència s'han multiplicat a Nicaragua, més que no pas l'ajuda de l'estat mateix. El govern d'Arnoldo Alemán, del Partit Liberal Constitucionalista (PLC), ha estat acusat de negligència i d'ineficàcia, sia per falta de mitjans del país, sia per incompetència i no haver

previst i declarat l'estat d'alerta. Per molt que Alemán promogui la seva acció ("*Otra obra más del gobierno de Arnoldo Alemán*" o "*El gobierno cumple*" són rètols penjats a carreteres, cases o escoles refetes), el poble sap prou d'on ha vingut l'auxili. D'aquí ve que catalans, espanyols, francesos, alemanys, canadencs o austríacs siguin poc menys que "salvadors". Als departaments del nord, els més tocats pel Mitch, les primeres ajudes arribaven de municipis agermanats i les ONG, així a Ocatál (29.554 habitants), capital del departament de Nueva Segovia, agermanat amb Rubí (Vallès Oc.). Dels 170.000 dòlars enviats el primer mes, el 70% eren d'ajuda exterior i només un 1,9% de l'estat. Igualment passa amb els altres pobles. A Cinco Pinos (5.750 habitants), al departament de Chinandega Norte, les 23 tones d'aliments de l'emergència eren pagades per Mollet del Vallès (Vallès Or.), agermanat fa deu anys.

La prioritat immediata d'aquestes poblacions rurals abans que no arribi l'hivern és de construir cases per a les famílies damnificades i desplaçar a un lloc segur les que corren perill de ser sepultades pels turons que s'esllavissen; també cal assegurar aliments, refer camins, pous per al subministrament d'aigua, latrines... Massa necessitats en tan poc temps i recursos tan escassos. "No espereu que tot caigui del cel", diu Henry Maradiaga,

del Frente Sandinista de Liberación Nacional (FSLN), alcalde de Cinco Pinos, als pobles veïns, que esperen un agermanament com un regal diví. Maradiaga, com els altres alcaldes, a l'hora de desplaçar la població es troba amb el fre cultural d'una societat tradicional que es resisteix a abandonar l'única cosa que té, la casa i l'arbre fruïter. Així que, a més d'optimitzar els pocs recursos, les autoritats locals han de superar els atavismes de la gent i recordar al món exterior que la tragèdia no s'ha pas acabat.

Un cop dur. Sobre el terreny, l'huracà ha accelerat el deteriorament de la vida nicaragüenca. "Som un poble humil, però amb molta voluntat de buscar el desenvolupament", explica Alexander Baquedano, alcalde de San Francisco del Norte (6.857 habitants), a Chinandega. "Desgraciadament, els fenòmens naturals sempre ens tallen el pas". No és un cas puntual, la situació és prou similar a tot el nord-oest, bàsicament rural, que l'huracà va fer retrocedir pel túnel del temps en una setmana de pluges. Els nicaragüencs del nord desprenen calma intensa, humilitat càlida. Les mirades expressen una acceptació estoica del destí, però alhora una resistència a tot allò que els caigui a sobre. "El nicaragüenc és valent, ningú no va plorar durant l'huracà. Però som molt supersticiosos, i com que hi ha força ignorància la gent és fàcil de manipular", explica Denis Aguilera, un veí de Cinco Pinos. El capellà, Bismarck Antonio Castro, confirma aquesta debilitat: "Durant el Mitch, l'assistència a missa va ser més gran. La gent va sentir un temor enorme, no hi havia força que pogués aturar la pluja". El capellà culpa la competència, evangelistes i protestants, de fomentar la por, però cap de les confessions no se'n salva. L'església catòlica també va lluir oportunisme durant la tragèdia. "L'església va treure les profecies sobre la fi del món, o que Déu havia enviat l'huracà per castigar-nos pels pecats. Tot això són ximpleries en comparació amb la realitat quoti-

Cartell de promoció d'obres de reconstrucció. Arnoldo Aleman no s'oblida mai de col·locar el seu nom en aquests cartells.

diana", explica Chantal Gordon, una monja catòlica francesa de setanta-tres anys. "Fomentaven més el pànic que no la calma; les mares estaven més ocupades a pregar que no a atendre les criatures. No entenc aquesta forma de religió", afegeix. Quinze anys a Cinco Pinos donen una perspectiva àmplia per parlar sobre els nicaragüencs, que Chantal descriu com un poble "amb una gran capacitat d'acollida, però amb mentalitat de mendicants i gemegaires, de dir 'som pobres'".

Aquesta idiosincràsia de la resignació va lligada a la ignorància i a la poca cultura, a un pensament tradicional molt marcat per la religió i per l'herència del

passat. Onze anys de revolució sandinista i una intensa guerra civil no han servit per assolir un veritable canvi polític. El procés va ser accelerat, i els efectes, regressius. El nicaragüenc viu frustrat, amb la impotència de no poder canviar una situació sovint pitjor que durant la dictadura dels Somoza (1937-79): corrupció al govern, condicions laborals precàries (reivindiquen les 48 hores setmanals), un 70% de desocupació, analfabetisme, explotació infantil i malalties posthuracà (malària, dengue, lectospirosi, còlera...).

Mainada indefensa. Nicaragua vol dir criatures pertot arreu.

Procés de pavimentació d'un carrer al poble de Cinco Pinos. La corrupció ha fet que no arribi tota la subvenció necessària per a fer aquesta obra i així s'ha reduït a 6 metres deixant un tros sense fer-hi res.

Sandinistes sense rumb

“La proposta neoliberal comença a gastar-se. El poble empobrit, encara més després del Mitch, mira com a única alternativa el Frente Sandinista de Liberación Nacional”. Daniel Ortega, secretari general de l’FSLN i ex-president de Nicaragua, creu que Arnoldo Alemán s’ha cremat en tres anys al poder, i que el Frente viu el millor moment per a guanyar les municipals del 2000 i les legislatives del 2001.

Però la realitat no és ben bé aquesta. Nicaragua és un país dividit on sandinistes i liberals es reparteixen el pastís polític. Mentre Alemán –“Gordoman” al carrer– no deixa de fer campanya, fins i tot amb el país devastat i acusat de corrupció, l’FSLN es dessagna en una lluita per la direcció de la cúpula. Ortega fa el desentès i només pensa a fer treballar l’FSLN per “l’organització electoral en la lluita popular” i per mantenir-se ferm en “la negociació amb el govern”.

Daniel Ortega, secretari general de l’FSLN, cap de l’oposició. Cada cop se li discuteix més el lideratge dels sandinistes.

Dins les files sandinistes s’aprofundeix cada cop més la crisi organitzativa. L’interès d’Ortega a negociar amb Alemán ha destapat la fragmentació que viu la cúpula sandinista: els *danielistes*; els crítics, partidaris de reprendre la lluita armada; i els conciliadors. L’aliat d’Ortega continua essent el veterà *comandante* Tomás Borge, escollit vice-secretari general, un càrrec que li va voler arrebar el diputat Víctor Hugo Tinoco. Aquest jove valor en alça és considerat un dirigent amb la capacitat i l’honradesa necessàries per a rellevar el secretari general. Per evitar en-surts, Ortega va “decapitar” Tinoco el gener per por que no l’eclipsés.

La feblesa del Frente permet que

Alemán i la seva “caravana de la muerte” (seguici ministerial) faci i desfaci a pleret. Així, aquests darrers set anys ha incrementat el seu patrimoni un 900%: de 26.000 dòlars a més de 900.000. T. L.

Tot just arriben a l’aeroport de Managua, la mainada assalten els *cheles* demanant-los un peso amb totes les arts. En Wilmer i Miguel, dos portadors de maletes, i de tot allò que calgui, de deu anys, s’arrosseguen als peus dels nouvinguts, els treuen la pols de les sabates o simulen deficiències per fer llàstima al turista ingenu. Aquest és el país de Centreamèrica amb la proporció més elevada de població infantil treballadora: de 620.893 nens de vuit anys a catorze, 160.000 treballen, un 25% dels menuts del país, segons l’informe de la infància de l’UNICEF, del 1997. El principal centre de treball de molts infants a Managua és la Chureca, un abocador d’escombraries enormes on busquen paper per vendre’l. N’hi ha que malviuen pels mercats, prop dels sabaters, a veure si els cauen unes gotes de cola per a omplir l’estómac.

La situació és menys penosa als pobles que no a ciutat, o els infants la porten amb més dignitat,

si més no. Un cop s’aguanten drets, deixen la falda de la mare i passen a treballar al camp. És el cas de Maricela, una mestissa de tretze anys que cada dia fa una desena de quilòmetres des d’Hondures a Chinandega Norte per vendre un cabàs de taronges. La mare no la deixa anar a escola. “Aquí mana la gana. La gent viu per menjar, treballa per subsistir i res més. Un nen és més útil al camp que no a l’escola”, explica Denis Aguilera.

El perill continua. L’huracà ja ha passat, però el risc natural continua. Municipis de l’oest, sobretot de León i Chinandega, es troben amenaçats per noves esllavissades degudes a les terres estovades i als moviments provocats pel Mitch. Els serveis meteorològics de l’Institut Nicaragüenc d’Estudis Territorials (INETER) pronostiquen 14 tempestes, 9 huracans, 4 d’intensos, fins el juny. Els pobles de muntanya que ja han sofert el Mitch s’afanyen a abastar-se de làmines

de zinc i plàstics per fer-se uns sostres rudimentaris que puguin aixoplugar-los. Hi ha municipis que també reparteixen roba, menjar enllaunat i aigua embotellada.

Per si no en tenien prou amb l’amenaça de pluges, també hi ha el perill dels volcans. Els alcaldes del nord-oest han demanat informes sobre l’activitat de San Cristóbal i Telica, dos dels sis volcans que hi ha actius en un país que en té cinquanta-vuit. D’aquests dos s’assegura que produeixen erupcions “poc perceptibles” per a la població que n’habita, i en conrea, la falda. A Dipilto (Nueva Segovia), el Volcán torna a bramar. Dues erupcions colgaven, aquest febrer propassat, 2,8 hectàrees de cafè i de gra, i van alarmar les 1.300 persones que hi habiten a prop, tot i que oficialment no hi ha hagut més sismes. Però això no sortirà de Nicaragua si no hi ha milers de morts sepultats sota terra.

Toni López (Cinco Pinos)